

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และขอเสนอแนะ

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์ที่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาฝึกสอนต่อโครงการฝึกสอนของภาควิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในด้านการจัดเตรียมงาน โครงการฝึกสอน การปฏิบัติงานร่วมกันของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอน การสอนและการเข้าร่วม กิจกรรมของนักศึกษาฝึกสอน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยมี 4 ประเภท คือ

1. ผู้บริหารโรงเรียน ที่ทำงานบริหารในโรงเรียนฝึกสอน 6 โรงเรียน รวม 19 คน
2. อาจารย์ที่เลี้ยง ที่กำลังสอนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาดังกล่าว รวมจำนวน 100 คน
3. อาจารย์นิเทศก์ เป็นอาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่นิเทศการฝึกสอนในวีการศึกษา 2520 และ 2521 รวมจำนวน 20 คน
4. นักศึกษาฝึกสอน เป็นนักศึกษาฝึกสอนของภาควิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ทำการฝึกสอนมาแล้วในปี การศึกษา 2520 และ 2521 รวม 115 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามที่ใช้กับผู้ตอบข้อ 4 กลุ่มดังกล่าว ลักษณะของคำถามในแบบสอบถามเป็นแบบให้เติมคำ กำหนดคำตอบให้เลือก แบบประเมินค่า และเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ ข้อมูลเกี่ยวกับ ผู้ตอบ ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์ที่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษา

ฝึกสอนต่อการจัดเตรียมงานโครงการฝึกสอน การปฏิบัติงานร่วมกันของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอน การสอนและการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาฝึกสอน

ผู้วิจัยได้ติดต่อและส่งแบบสอบถามให้แก่ผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์ที่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ด้วยตนเอง สำหรับนักศึกษาฝึกสอนผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ รวมระยะเวลาประมาณ 1 เดือน คือ ตั้งแต่วันที่ 13 กุมภาพันธ์ ถึง 20 มีนาคม 2522 ได้รับแบบสอบถามคืนจากผู้บริหารโรงเรียน 17 ฉบับ อาจารย์ที่เลี้ยง 80 ฉบับ อาจารย์นิเทศก์ 17 ฉบับ นักศึกษาฝึกสอน 87 ฉบับ รวมทั้งสิ้น 201 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้รับมาทำการยอด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางและความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์ที่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาฝึกสอน มีความคิดเห็นต่อโครงการฝึกสอนของภาควิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นดังนี้

1. ด้านการจัดเตรียมงานโครงการฝึกสอน

ส่วนใหญ่บุคคลทั้ง 4 กลุ่ม มีความคิดเห็นตรงกันว่าในการเตรียมงานโครงการฝึกสอน ก่อนที่จะส่งนักศึกษาออกไปฝึกสอนภาควิชาการประถมศึกษาไม่เคยจัดอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศการฝึกสอนให้กับอาจารย์ใหญ่และอาจารย์ที่เลี้ยง การจัดสัดส่วนของจำนวนอาจารย์นิเทศก์ ไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษาฝึกสอนอีกทั้งการจัดยานพาหนะสำหรับอาจารย์นิเทศก์ไปโรงเรียนฝึกสอนไม่เพียงพอทำให้อาจารย์นิเทศก์ไม่ค่อยได้รับความสะดวกเท่าที่ควร อีกประการหนึ่ง อาจารย์นิเทศก์และนักศึกษาฝึกสอนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่านักศึกษาฝึกสอนได้รับประโยชน์ไม่เพียงพอจากที่คณะศึกษาศาสตร์ จัดปฐมนิเทศและจัดสัมมนาหลังฝึกสอนรวมทั้งจัดบริการด้านห้องสมุดและโสตทัศนศึกษาให้ นอกจากนี้มีนักศึกษาฝึกสอนส่วนใหญ่กลุ่มเดียวเท่านั้นเห็นว่า หลักการจัดและประเมินผล

การฝึกสอนไม่มีความชัดเจนและตรงเป้าหมาย อีกทั้งไม่เห็นด้วยกับวิธีการคัดเลือก
นักศึกษาไปตามโรงเรียนฝึกสอน

บุคคลทั้ง 4 กลุ่ม ยังเห็นพ้องกันอีกว่าอาจารย์นิเทศก์เคยปรึกษากับอาจารย์ใหญ่
อาจารย์พี่เลี้ยง เพื่อช่วยกันแก้ปัญหาการฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอน นักศึกษาฝึกสอน
ได้รับความรู้และประสบการณ์เพียงพอในหมวดวิชาครูที่ทางคณะศึกษาศาสตร์ เปิดสอนให้
นอกจากนี้ภาควิชาการประถมศึกษาควรเชิญอาจารย์ใหญ่และอาจารย์พี่เลี้ยงมาร่วม
ประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการฝึกสอนทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการฝึกสอนอีกทั้งควรเชิญ
วิทยากรและบุคคลภายนอกมาร่วมในการจัดปฐมนิเทศแก่นักศึกษาฝึกสอน ควรจัดคู่มือ
การนิเทศการฝึกสอนให้แก่อาจารย์ใหญ่และอาจารย์พี่เลี้ยงอีกด้วย และควรให้นักศึกษา
ฝึกสอนได้สังเกตการสอนก่อนออกฝึกสอน

2. คำนการปฏิบัติงานร่วมกันของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอน

โดยเฉลี่ยบุคคลทั้ง 4 กลุ่มมีความเห็นสอดคล้องตรงกันว่า นักศึกษา
ฝึกสอนทำงานร่วมกับอาจารย์พี่เลี้ยงอย่างมีประสิทธิภาพ อาจารย์พี่เลี้ยงยอมรับวิธีการ
สอนของนักศึกษาฝึกสอน ในค่านมุษย์สัมพันธ์ นักศึกษาฝึกสอนมีความสัมพันธ์เป็น
อย่างดีกับอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง นักเรียน และนักศึกษาฝึกสอนด้วยกัน แต่ยังไม่
มีความสัมพันธ์น้อยกับผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียนฝึกสอน นอกจากนี้
นักศึกษาฝึกสอนมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครู และปฏิบัติตามคำแนะนำของอาจารย์พี่เลี้ยง
ส่วนอาจารย์นิเทศก์ให้ความเป็นกันเอง ช่วยเหลือนักศึกษาฝึกสอน

สำหรับการไปนิเทศนักศึกษาฝึกสอนและติดต่อปรึกษากับอาจารย์พี่เลี้ยง
เกี่ยวกับการฝึกสอนนั้นมีกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเดียวเท่านั้นที่เห็นว่าอาจารย์นิเทศก์
ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวมาก ส่วนอีก 3 กลุ่มเห็นว่าอาจารย์นิเทศก์ยังปฏิบัติหน้าที่ค่านนี้
น้อยไป นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์พี่เลี้ยงส่วนใหญ่เห็นว่า อาจารย์นิเทศก์
และอาจารย์พี่เลี้ยงให้คำแนะนำหรือกิจกรรมการปฏิบัติงานของนักศึกษาฝึกสอนอย่างสอดคล้อง
กัน แต่อาจารย์นิเทศก์และนักศึกษาฝึกสอนเห็นว่ายังไม่สอดคล้องกันเท่าที่ควร ประการ-

สุดท้ายบุคคลทั้ง 4 กลุ่มเห็นว่า สภาพห้องเรียนของโรงเรียนฝึกสอนยังเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนน้อย

3. ด้านการสอนและการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาฝึกสอน

โดยเฉลี่ยบุคคลทั้ง 4 กลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องตรงกันว่า นักศึกษาฝึกสอนมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายจากอาจารย์ที่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอนมีความมั่นใจในขณะสอน สามารถเตรียมเนื้อเรื่อง มีความแม่นยำและมีความคิดริเริ่มในการจัดกิจกรรมได้อย่างเหมาะสมกับบทเรียน รวมทั้งรู้จักใช้เทคนิคการสอนใหม่ ๆ รู้จักนำเอาหลักการและทฤษฎีต่าง ๆ ทางด้านจิตวิทยามาใช้กับนักเรียนประถมได้อย่างเหมาะสม

เรื่องที่อาจารย์นิเทศก์เท่านั้นเห็นว่านักศึกษาฝึกสอนมีทักษะน้อยในขณะที่ยุคคลอีก 3 กลุ่ม เห็นว่านักศึกษาฝึกสอนมีทักษะมาก คือ การปฏิบัติงานในหน้าที่อาจารย์ประจำชั้น เทคนิคการใช้กระดานดำ การออกข้อสอบ และ การประเมินผลการสอนของนักศึกษาเองตลอดเวลาที่ทำการฝึกสอน

เกี่ยวกับการทำบันทึกการสอนมีเพียงอาจารย์ที่เลี้ยงกลุ่มเดียวเท่านั้นที่เห็นว่านักศึกษาฝึกสอนยังทำบันทึกการสอนไม่ชัดเจน ถูกต้องและเรียบร้อยพอ ในขณะที่บุคคลอีก 3 กลุ่มเห็นว่าดีแล้ว

นอกจากนี้อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาฝึกสอนเห็นว่านักศึกษาฝึกสอนมีความคิดริเริ่มน้อยในการผลิตอุปกรณ์โดยใช้วัสดุที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น และได้รับบริการทางด้านอุปกรณ์การสอนจากโรงเรียนฝึกสอนน้อย

4. ปัญหาของการจัดการฝึกสอนของภาควิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ประสบกับผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์ที่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาฝึกสอนมีดังนี้คือ

4.1 ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการฝึกสอนของภาควิชาการประถมศึกษา ที่อาจารย์นิเทศก์เห็นว่า เป็นปัญหามากคือ บริการห้องสมุดและโสตทัศนศึกษาที่ทางคณะศึกษาศาสตร์และโรงเรียนฝึกสอนจัดให้แก่ นักศึกษาฝึกสอน หลักการวัดและประเมินผลการฝึกสอนที่อาจารย์นิเทศก์ใช้กับนักศึกษาฝึกสอน

ส่วนปัญหาที่เฉพาะนักศึกษาเท่านั้น เห็นว่าเป็นปัญหามากคือ สัดส่วนของจำนวนอาจารย์นิเทศก์ต่อจำนวนนักศึกษาไม่เพียงพอ และวิธีการคัดเลือกนักศึกษาออกไปฝึกสอนไม่รัดกุม

ปัญหาที่อาจารย์นิเทศก์เท่านั้น เห็นว่าเป็นปัญหามากคือ หลักการวัดและประเมินผลการฝึกสอนที่อาจารย์พี่เลี้ยงใช้กับนักศึกษาฝึกสอน ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทางไปโรงเรียนฝึกสอน

ส่วนปัญหาอื่น ๆ ที่บุคคลทั้ง 4 กลุ่ม เห็นว่าเป็นปัญหาน้อยคือ ความร่วมมือของอาจารย์ใหญ่และอาจารย์พี่เลี้ยงในการปฐมนิเทศการฝึกสอน การที่ทางคณะศึกษาศาสตร์ติดต่อขอความร่วมมือกับทางโรงเรียนฝึกสอนเพื่อส่งนักศึกษาไปฝึกสอน

4.2 ปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานร่วมกันของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอนที่นักศึกษาฝึกสอนเห็นว่า เป็นปัญหามากคือ สภาพห้องเรียนของโรงเรียนฝึกสอน เป็นอุปสรรคต่อการจัดการเรียนการสอน

ส่วนปัญหาที่อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์และนักศึกษาฝึกสอน เห็นว่าเป็นปัญหาน้อย ในขณะที่ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าไม่เป็นปัญหาคือ การให้ความร่วมมือของอาจารย์พี่เลี้ยงในการวางแผนการสอน และแก้ปัญหาให้แก่ นักศึกษาฝึกสอน การปฏิบัติตนของนักศึกษาฝึกสอนตามคำแนะนำของอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ ความสอดคล้องในการให้คำแนะนำหรือติชมของอาจารย์พี่เลี้ยงกับอาจารย์นิเทศก์

ปัญหาที่อาจารย์นิเทศก์ยังเห็นว่า เป็นปัญหาน้อยแก่บุคคลอีก 3 กลุ่ม เห็นว่าไม่เป็นปัญหาเลยคือ การแต่งกาย กิริยามารยาทและการปรับตัวของนักศึกษาฝึกสอน ต่ออาจารย์พี่เลี้ยง ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียน

4.3 ปัญหาเกี่ยวกับการสอนและการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาฝึกสอนที่นักศึกษาฝึกสอนเห็นว่า เป็นปัญหามากคือ การที่คองสอนหลายวิชา ส่วนที่อาจารย์พี่เลี้ยงเห็นว่า เป็นปัญหามากคือ การควบคุมชั้นของนักศึกษาฝึกสอน การทำบันทึกการสอนให้มีความถูกต้อง ชัดเจน และเรียบร้อย

ปัญหาเฉพาะที่อาจารย์นิเทศก์เห็นว่า เป็นปัญหามากคือนักศึกษาฝึกสอนไม่ค่อยมีความคิดริเริ่มในการผลิตอุปกรณ์โดยวัสดุที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น และวัสดุอุปกรณ์ไม่เหมาะสมกับบทเรียนและผู้เรียนเท่าที่ควร

ส่วนปัญหาอื่น ๆ ซึ่งบุคคลทั้ง 4 กลุ่มเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นปัญหาน้อยสำหรับนักศึกษาฝึกสอนคือ ความแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่สอน ความคิดริเริ่มในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การนำเอาหลักการและทฤษฎีต่าง ๆ ทางด้านจิตวิทยา มาใช้กับนักเรียน เทคนิคการใช้กระดานดำและการออกข้อสอบรวมทั้งการปฏิบัติงานในหน้าที่อาจารย์ประจำชั้น

สำหรับปัญหาที่ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าไม่เป็นปัญหาเลย แต่บุคคลอีก 3 กลุ่ม ยังเห็นว่า เป็นปัญหาน้อยคือ การเตรียมเนื้อหาวิชาที่จะสอนในแต่ละชั่วโมง ความมั่นใจในขณะสอน การใช้ภาษาและความคล่องแคล่วในการใช้ให้ถูกต้องเหมาะสมกับลักษณะ เด็กประถมและ เทคนิคการถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียน

ปัญหาที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบของนักศึกษาฝึกสอนที่ได้รับมอบหมายจากอาจารย์ที่เลี้ยง ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาฝึกสอนกับนักเรียนในการร่วมกิจกรรมในห้องเรียน การตรวจแบบฝึกหัดให้กับนักเรียน รวมทั้งการเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษในโรงเรียนฝึกสอน มีผู้บริหารโรงเรียนและนักศึกษาฝึกสอนเท่านั้นที่เห็นว่าไม่เป็นปัญหาเลย

5. ผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์ที่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาฝึกสอนต่างมีปัญหาแรงกดดันที่ต้องการแก้ไข ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้ครอบคลุมด้านการจัดเตรียมงานโครงการฝึกสอน การปฏิบัติงานร่วมกันของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอน การสอน และการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาฝึกสอน

6. ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของบุคคลทั้ง 4 กลุ่ม สอดคล้องกันคือทุกฝ่ายเสนอให้ภาควิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นตัวจักรสำคัญในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ที่โครงการฝึกสอนประสบอยู่ และการแก้ปัญหาดังกล่าว นั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการฝึกสอนในการเข้าร่วมปฏิบัติงานอย่างแท้จริง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์ที่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์และนักศึกษาฝึกสอน ต่อการจัดโครงการฝึกสอนของ ภาควิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นในหลาย ๆ ด้าน ค่ายกัน ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำมาอภิปรายตามแนวคำถามในการวิจัยที่ได้เสนอไว้ในบทที่ 1

1. ด้านการจัดเตรียมงานโครงการฝึกสอน

จากผลการวิจัยพบว่า บุคคลทั้ง 4 กลุ่มมีความเห็นแตกต่างกัน คือ ส่วนหนึ่งเห็นว่าภาควิชาการประถมศึกษาเคยเชิญและเคยจัดอบรมสัมมนาการฝึกสอน ให้แก่อาจารย์ใหญ่และอาจารย์ที่เลี้ยง อีกส่วนหนึ่งเห็นว่าไม่เคยจัด ที่เป็นเช่นนี้อาจจะ เพราะอาจารย์นิเทศก์ของภาควิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ถูกแบ่งออกเป็น กลุ่มให้นิเทศตามสายโรงเรียน อาจารย์นิเทศก์บางสายก็จัดเชิญอาจารย์ใหญ่และอาจารย์ ที่เลี้ยงมารวมประชุมอบรมสัมมนาร่วมกันกับนักศึกษาฝึกสอน แต่บางสายก็ไม่ได้เชิญมา ร่วมด้วย ส่วนอาจารย์ใหญ่และอาจารย์ที่เลี้ยงก็เช่นเดียวกัน ใ้ได้รับเชิญเป็นบางโรงเรียน เท่านั้น ฉะนั้นในการจัดครั้งต่อไปทางภาควิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ควรจัดประชุมสัมมนาบุคคลทั้ง 4 กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอนให้มีโอกาสมาร่วม ประชุมโดยพร้อมเพรียงกันทั้ง ก่อน ระหว่าง และหลังการฝึกสอนด้วย

ในเรื่องหลักการวัดและประเมินผล มีนักศึกษากลุ่มเดียวเท่านั้นที่เห็นแตกต่าง ไปจากบุคคลอีก 3 กลุ่ม คือ เห็นว่าหลักการวัดและประเมินผลของภาควิชาการประถมศึกษา ไม่รัดกุมและตรงเป้าหมายที่ได้วางไว้ ในเรื่องนี้ทางภาควิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ควรให้ความสำคัญและควรพิจารณาให้อาจารย์นิเทศก์แต่ละโรงเรียน ได้ชี้แจงให้นักศึกษาฝึกสอนและอาจารย์ที่เลี้ยงได้เข้าใจถึงหลักการและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับ เรื่องนี้อย่างตรงกันและชัดเจน ส่วนในเรื่องวิธีการคัดเลือกตัวนักศึกษาไปตามโรงเรียน ต่าง ๆ ก็มีจำนวนนักศึกษารวมใหญ่กลุ่มเดียวเท่านั้นที่ไม่เห็นด้วย ปัญหาดังกล่าวนี้ตรงกับ

ผลการวิจัยของ นาคยา ภัทรแสงไทย¹ ที่พบว่าปัญหาของนักศึกษาประการหนึ่งคือ ต้องการไปกับกลุ่มเพื่อนของตนในโรงเรียนเดียวกัน ในเรื่องนี้ทางภาควิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ควรวางหลักก้าฐ ในการคัดเลือกให้รักคุมโดยตั้งหลักเกณฑ์ที่แน่นอนขึ้น

2: คำานการปฏิบัติงานร่วมกันของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอน จากผลการวิจัยพบว่าส่วนใหญ่ผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาฝึกสอนมีความเห็นสอดคล้องกันว่า นักศึกษาฝึกสอนมีความสัมพันธ์กับอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยงมากซึ่งแตกต่างจากผลการวิจัยของจิตสง ธรรมนันทา² ที่พบว่านักศึกษาฝึกสอนมีความสัมพันธ์กับอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยงน้อยเกี่ยวกับที่อาจารย์นิเทศก์ไม่ค่อยมีเวลาติดต่อปรึกษาหารือกับอาจารย์พี่เลี้ยง อาจมีสาเหตุมาจากอาจารย์นิเทศก์ไม่มีเวลาพอเพราะมีงานอื่นมาก จึงทำให้การประสานงานระหว่างอาจารย์นิเทศก์กับอาจารย์พี่เลี้ยงไม่ดีพอ³

อีกประการหนึ่งพบว่าอาจารย์พี่เลี้ยงให้คำแนะนำติดตามการปฏิบัติงานของ นักศึกษาฝึกสอนน้อยไป อาจมีสาเหตุดังที่ สุมนา ไตลังคะ⁴ พบในการวิจัยว่าอาจารย์

¹นาคยา ภัทรแสงไทย, "ปัญหาการฝึกสอนของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร" 2519.

²จิตสง ธรรมนันทา, "ปัญหาการฝึกสอนของวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา" 2519.

³โกเมน ชีรนรเศรษฐ์, "ปัญหาการฝึกสอนในโครงการฝึกหัดครูฉบับของวิทยาลัยครูในภาคเหนือ" 2521.

⁴สุมนา ไตลังคะ, "การศึกษาปัญหาพิเศษการสอนของอาจารย์นิเทศก์ในโครงการฝึกหัดครูฉบับของสถาบันฝึกหัดครู" 2511.

ที่เลี้ยงไม่กล้ากิจกรรมการสอนของนักศึกษาฝึกสอน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าทุกฝ่ายควรร่วมมือกัน
ปรึกษาและช่วยกันแก้ปัญหาของนักศึกษาฝึกสอนอย่างจริงจัง เพราะเป็นสิ่งที่จำเป็นมาก
คั้งที่ผลการวิจัยของ สาสีทิพย์ ศรีสุทธิ¹ ได้เสนอไว้ว่า อาจารย์นิเทศก์ควรทำความ
เข้าใจกับอาจารย์ที่เลี้ยงในเรื่องแนวทางการนิเทศการสอนให้ตรงกัน เช่น ควรสังเกต
การสอนนักศึกษาฝึกสอนร่วมกับครูที่เลี้ยง เพื่อจะได้ให้คำแนะนำแก่นักศึกษาได้ตรงกัน

ส่วนในค่านสภาพห้องเรียนของโรงเรียนฝึกสอนนั้น บุคคลทั้ง 4 กลุ่ม
มีความเห็นสอดคล้องกันว่ายังเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนน้อยมาก ซึ่งคล้ายคลึงกับ
ผลการวิจัยของ โกเมน ชิรนรเศรษฐ์² ที่พบว่านักศึกษาฝึกสอนไม่สามารถนำวิธีสอน
ที่เรียนจากวิทยาลัยครูไปใช้สอนได้เพราะขาดแคลนสื่อการเรียน และขาดวัสดุอุปกรณ์
ในการสอน ในเรื่องนี้ผู้วิจัยเห็นว่าทั้งนักศึกษาฝึกสอนควรพยายามปรับตัวให้เข้ากับ
สภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่ไปฝึกสอนอยู่ และสิ่งใดที่สามารถปรับปรุงตกแต่งให้ดีขึ้น
ก็ควรกระทำโดยปรึกษากับอาจารย์ที่เลี้ยง หรือ อาจารย์นิเทศก์

3. ค่านการสอน และการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาฝึกสอน

จากผลการวิจัยพบว่า มีอาจารย์นิเทศก์เท่านั้นที่มีความเห็นแตกต่างจาก
กลุ่มอื่นๆ นักศึกษาฝึกสอนมีทักษะในเรื่องต่อไปนี้คือ กระบวนการสอน การออกข้อสอบ

¹ สาสีทิพย์ ศรีสุทธิ, "ปัญหาการฝึกสอนในโครงการฝึกหัดครูชนบทของ
วิทยาลัยครูยะลา" 2515.

² โกเมน ชิรนรเศรษฐ์, "ปัญหาการฝึกสอนในโครงการฝึกหัดครูชนบทของ
วิทยาลัยครูในภาคเหนือ" 2521.

ซึ่งคล้ายกับผลการวิจัยของ จรุงทัศน์ พุกกะมาน¹ จิตรสมร ชุ่มอินทรจักร² และ ประนอม เคนชัย³ ที่พบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีปัญหาเกี่ยวกับค่านกระบวนกรสอนมาก ซึ่งปัญหาในเรื่องนี้ทางภาควิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ควรจัดอบรมระยะสั้น ในเรื่องทักษะดังกล่าวก่อนที่นักศึกษาจะออกไปฝึกสอน ทั้งนี้เพื่อเป็นการทบทวน และเพิ่มพูน ความรู้ให้นักศึกษาฝึกสอนมากยิ่งขึ้น

เกี่ยวกับการคุมชั้นของนักศึกษาฝึกสอน อาจารย์ที่เลี้ยงเห็นว่า นักศึกษา ฝึกสอนมีปัญหามาก ซึ่งคล้ายคลึงกับผลการวิจัยของ สนั่น เมืองวงษ์⁴ ที่พบว่านักศึกษา ฝึกสอนไม่สามารถควบคุมชั้นได้คือพอ

สำหรับการที่อาจารย์นิเทศก์และนักศึกษาฝึกสอนมีความเห็นสอดคล้อง กันว่า นักศึกษาฝึกสอนมีความคิดริเริ่มน้อยในการผลิตอุปกรณ์โดยวัสดุที่หาได้ง่ายใน ห้องดินนั้น ในเรื่องนี้ อาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์ที่เลี้ยงควรให้คำแนะนำและกระตุ้น ให้นักศึกษาเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการผลิตอุปกรณ์โดยวัสดุที่หาได้ง่ายมาเป็น อุปกรณ์ในการสอนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ส่วนทางภาควิชาการประถมศึกษา

¹Charoontasana Bukhamana, "The Problems of Student Teacher in the Secondary Schools of Thailand as a Basic for the Improvement of the Undergraduate Teacher Education Program) 1962.

²จิตรสมร ชุ่มอินทรจักร, "ปัญหาและความยุ่งยากที่นิสิตฝึกสอนประสบ ในการฝึกสอนระดับมัธยมศึกษา" 2506.

³ประนอม เคนชัย, "ปัญหาการฝึกสอนของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่" 2518.

⁴สนั่น เมืองวงษ์, "การศึกษาปัญหาและทัศนคติของครูที่เลี้ยงในการปฏิบัติงาน ร่วมกับนิสิตฝึกสอนจากวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร" 2514.

ควรส่งเสริมการผลิตอุปกรณ์โดยจัดทำคู่มือเกี่ยวกับการผลิตอุปกรณ์แบบง่าย ๆ ให้นักศึกษาฝึกสอนได้ศึกษา เพื่อจะได้นำไปปฏิบัติ และประดิษฐ์ได้ อีกประการหนึ่งหลังการฝึกสอนสิ้นสุดลง ควรจัดให้มีการประกวดอุปกรณ์การสอนที่นักศึกษาผลิตขึ้น เพื่อเป็นแรงจูงใจให้นักศึกษาสนใจผลิตอุปกรณ์ใหม่ ๆ ขึ้นมา ซึ่งในเรื่องนี้ ชิน บุญอุฏาณภาพ¹ ก็ได้เสนอแนะว่า ควรจัดให้มีศูนย์วัสดุอุปกรณ์การสอนขึ้นในสถาบันฝึกหัดครู

4. ปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการเตรียมงานโครงการฝึกสอน การปฏิบัติงานร่วมกันของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอน การสอน และการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาฝึกสอน ที่ผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์ที่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาฝึกสอนเห็นว่า เป็นปัญหามากคือ

4.1 นักศึกษาฝึกสอนได้รับบริการทางค่านห้องสมุด และโสตทัศนศึกษาที่ทางคณะจัดให้น้อย ผู้วิจัยเห็นว่าทางภาควิชาการประถมศึกษา ควรเพิ่มจำนวนหนังสือเกี่ยวกับการฝึกสอนให้มากยิ่งขึ้น และให้สิทธิพิเศษแก่นักศึกษาฝึกสอนในเรื่องการยืมหนังสือ เช่น ยืมได้มาก และนานกว่าเดิม ส่วนบริการด้านโสตทัศนศึกษานั้น ทางคณะก็ควรให้ความสนใจ และ อำนวยความสะดวกในการบริการต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น

4.2 ปัญหาเกี่ยวกับหลักการวัดและประเมินผลการฝึกสอน สัดส่วนของจำนวนอาจารย์นิเทศก์ไม่เพียงพอกับนักศึกษา ปัญหาการคัดเลือกนักศึกษาไปฝึกสอน คำนสภาพห้องเรียนของโรงเรียนฝึกสอนซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการจัดการเรียนการสอน ปัญหาที่นักศึกษาต้องสอนหลายวิชา ตลอดจนความคิคริเริ่มของนักศึกษาในการผลิตอุปกรณ์ ซึ่งปัญหาที่กล่าวมานี้เห็นว่า เป็นปัญหาที่บุคคลทั้ง 4 กลุ่ม เห็นสอดคล้องกันว่าต้องการแก้ไข ผู้วิจัยได้เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขไปแล้วข้างต้น

¹ชิน บุญอุฏาณภาพ, "บทบาทของอาจารย์นิเทศก์ในวิทยาลัยครูภาคใต้ของประเทศไทย" 2519.

4.3 อาจารย์นิเทศก์ ไม่ได้รับความสะดวกในการไต่สวนพาหนะ เดินทางไปโรงเรียนฝึกสอน ในคํานี้ภาควิชาการประถมศึกษาเห็นความสำคัญ ดังเช่นที่ เกดียวพันธ์ ขจรณกุลกิติ¹ ให้ข้อเสนอแนะว่าการจัดยานพาหนะให้เพียงพอ และสะดวกแก่การนิเทศมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากว่าถ้าอาจารย์นิเทศก์ได้รับความสะดวกแล้ว ก็จะทำให้มีเวลาไปโรงเรียนฝึกสอนได้น้อยครั้งมากขึ้น

4.4 ปัญหาเกี่ยวกับการควบคุมชั้นของนักศึกษาฝึกสอน ผู้วิจัยเห็นว่า นักศึกษาฝึกสอนควรปฏิบัติตัวให้สมบทบาทครู ไม่เป็นกันเองกับนักเรียนมากเกินไป เพราะจะทำให้เกิดปัญหาภายหลัง

4.5 การทำบันทึกการสอนไม่ชัดเจน ถูกต้อง และเรียบร้อย ผู้วิจัย เห็นว่าอาจารย์นิเทศก์ควรให้ความสนใจในการตรวจบันทึกการสอน ตลอดจนให้คำแนะนำ ที่ถูกต้อง โดยเฉพาะในขณะที่นักศึกษาฝึกสอนเริ่มฝึกสอนใหม่ ๆ ควรได้รับคำแนะนำทาง คำนี้นี้มากเป็นพิเศษ

ปัญหาดังที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด เป็นปัญหาที่ผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์ ที่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาฝึกสอน เห็นว่าเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงาน โครงการฝึกสอน ทั้งในด้านการจัดเตรียมงานโครงการฝึกสอน การปฏิบัติงานร่วมกัน ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอน ด้านการสอนและการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา ฝึกสอน ซึ่งส่วนใหญ่จะแสดงความคิดเห็นว่าเป็นปัญหามากหรือน้อยที่ได้ประสบอยู่ ทั้งนี้ ผู้วิจัยขอแสดงความคิดเห็นว่า ปัญหาดังกล่าวทั้งหมดทั้งที่เป็นปัญหามาก และเป็นปัญหาน้อย ทางภาควิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ควรรับดำเนินการ แก้ไข ปรับปรุง เพื่อโครงการฝึกสอนที่จะดำเนินต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น

¹ เกดียวพันธ์ ขจรณกุลกิติ, "บทบาทของอาจารย์นิเทศก์ในวิทยาลัยครู ส่วนกลางของประเทศไทย" 2520.

ข้อเสนอแนะ

1. คณะกรรมการโครงการฝึกสอนของภาควิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ควรให้ความสำคัญต่อการวางแผนการจัดเตรียมงานโครงการฝึกสอน ของภาควิชา โดยเข้าร่วมประชุม และ ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความรับผิดชอบ
2. คณะกรรมการดำเนินโครงการฝึกสอน ควรเป็นผู้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการฝึกสอนทั้งหมด เช่น การจัดประชุมอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการฝึกสอน ทั้งนี้เพื่อบุคลากรทุกฝ่ายจะได้รับประโยชน์โดยทั่วถึงกันและเท่าเทียมกัน
3. ผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และ นักศึกษาฝึกสอน ควรให้ความสำคัญ และความร่วมมือทุกครั้งที่ทางภาควิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ จัดการประชุม หรือ เพิ่มเติมความรู้พิเศษเกี่ยวกับการฝึกสอนให้ ทั้งนี้เพื่อบุคคลทุกฝ่ายจะได้เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนอย่างตรงกัน
4. ทางภาควิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ควรวัดประเมินงบประมาณส่วนหนึ่งไว้สำหรับโครงการฝึกสอน เพื่อใช้ในกรณีจำเป็น เช่น การขาดแคลนอุปกรณ์การสอน การขาดแคลนหนังสือเรียน การจัดประชุมอบรมพิเศษ เป็นต้น ทั้งนี้แล้วแต่ดุลยพินิจของคณะกรรมการดำเนินงานโครงการฝึกสอนที่จะพิจารณา
5. ภาควิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ควรกระตุ้นให้นักศึกษาฝึกสอนมีความตื่นตัวทางวิชาการ โดยจัดการอบรมประชุมและนิทรรศการทางวิชาการ ที่จะช่วยเพิ่มพูนความรู้ทางการฝึกสอนให้แก่ นักศึกษาฝึกสอนและบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอน

6. ทางภาควิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ควรมีการประเมินผลโครงการฝึกสอน โดยมีวิธีการดังนี้คือ
 - 6.1 หลังจากการฝึกสอนสิ้นสุดลง ควรจัดให้มีการประเมินผล
โครงการฝึกสอนโดยวิธีใดวิธีหนึ่งดังต่อไปนี้
 - 6.1.1 ประชุมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์
นิเทศก์ และ นักศึกษาฝึกสอนโดยพร้อมเพรียงกัน
 - 6.1.2 ส่งแบบสอบถามไปยัง ผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์พี่เลี้ยง
อาจารย์นิเทศก์ และ นักศึกษาฝึกสอน ให้ตอบแบบสอบถาม
 - 6.2 นำผลจากการสัมมนาหลังฝึกสอน หรือ จากแบบสอบถามมา
วิเคราะห์ แยกแยะปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนวิธีแก้ปัญหา และ
ข้อเสนอแนะในคราวต่อไป
 - 6.3 ส่งผลการวิเคราะห์ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอน คือ ผู้บริหาร
โรงเรียน อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และ นักศึกษาฝึกสอน
รุ่นต่อไปได้ศึกษาและรับทราบ เพื่อจะได้เป็นแนวทางแก้ปัญหา
ในคราวต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยเรื่องนี้อีกเมื่อภาควิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
ได้ดำเนินโครงการฝึกสอน 5 ปี ขึ้นไป
2. ควรทำการวิจัยเรื่องทำนองเดียวกันนี้กับภาควิชามัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
เพื่อนำผลการวิจัยมาเปรียบเทียบกัน